

In 7 stappen een familiestamboom Op zoek naar

Nog niet zo lang geleden betekende het uitpluizen van je stamboom een duik in stapels stoffige archieven. Maar tegenwoordig is steeds meer historische informatie online te vinden. Met een paar muisklikken kan de speurtocht naar de familiegeschiedenis beginnen en weet je al snel of er wellicht toch wat adellijke voorouders zijn geweest!

je roots

De snelste aanpak

Het maken van een stamboom is een avontuur dat geduld en tijd vergt. Een goede tip voor wie gaat beginnen: houd het simpel. De informatiestroom kan makkelijk uit de hand lopen. Voorkom dat de zoektocht u boven het hoofd groeit en beperk u daarom tot een kleine kring van familieleden waarin u echt geïnteresseerd bent. Concentreer u op één tak, naam of enkele generaties. Hebt u de smak te pakken? Dan kunt u de stamboom alsnog uitbreiden. Er zijn verschillende manieren om een stamboom te maken. De eenvoudigste manier is op zoek te gaan naar mannelijke voorouders. Dit is vrij gemakkelijk, omdat via hen de familienaam wordt doorgegeven. Dit wordt een stamreeks genoemd.

U kunt bij uzelf beginnen of bij een voorouder. Werk van het verleden naar het heden, door te beginnen bij één van de voorouders en vanuit hen alle nakomelingen op te zoeken, zoals dochters en zonen. Of u begint in het nu (bij uzelf), vandaar naar uw ouders, grootouders, enz. Het gaat hierbij alleen om de directe lijn. Ingewikkeldere zijtakken (broers en zussen) worden er niet bij betrokken. Uitleg over uitgebreidere stambomen is te zien op: www.genias.nl. Ga naar 'stamboomonderzoek' en klik op 'beginners'.

Alles op een rijtje

Bedenk vooraf een systeem om alle informatie overzichtelijk in op te slaan. Als u een bescheiden stamboom gaat maken, is een zelfbedachte opzet in een Word-document voldoende. Zodra de aanpak groofter

wordt, loont het de moeite te werken met een digitaal stamboomprogramma. Hiervan zijn uiteenlopende versies verkrijgbaar, met verschillende opzetten. Zoek een programma dat de gegevens zo bewaart dat het aansluit op uw wensen. Ook belangrijk: is het eenvoudig aan te vullen, ogen de schermen overzichtelijk en is het systeem begrijpelijk?

Gebruik de opzet van oude aktes en formulieren als voorbeeld. Zo weet u zeker dat u zo compleet mogelijk bent. Deze zijn veelal online te bekijken. Belangrijk: vergeet vooral niet uw werk goed op te slaan. Niet alleen op de harde schijf, maar ook op usb-sticks. Maak extra back-ups door cd-roms te branden. Maak documenten en foto's digitaal door ze te scannen.

Even checken

Zet alle gevonden informatie zorgvuldig op een rij. Loop alle aspecten één voor één na en noteer de bronnen. Ga nauwkeurig te werk en onderschep veronderstellingen. Zoek bij twijfel een tweede bron. Vermeld de bronnen bij de gevonden gegevens. Zo kun je informatie achteraf altijd achterhalen en de betrouwbaarheid nog eens checken. Want herinneringen kunnen per persoon verschillen en het documenteren van gegevens is in de loop van de tijd sterk veranderd. Een voorbeeld: u bent zeker van de geboortedatum, maar in de gevonden gegevens wordt een andere datum vermeld. Gaat het om dezelfde persoon? Ja, dan kan. In het verleden werd nogal eens de datum van de geboorteaangifte genoteerd in plaats van de geboortedatum. Dat kan één of >

Digitaal hulpje

Stamboomprogramma's zijn te koop of gratis te downloaden. Kopan kan op www.whollygenes.com (vanaf € 12,- tot € 45,- excl. verzendkosten). Moeite met Engels? Vraag naar programma's met een Nederlandse taaloptie. Kijk voor gratis downloaden op www.alfaar.net, met online forum voor het stellen van vragen. Is het uitpluizen van een computerprogramma te ingewikkeld? Er bestaan praktische handleidingen met bijbehorende cd-rom's. Bijvoorbeeld: Uw stamboom op de computer door Ronald Balhan en Rob van Drie € 22,50 (Uitgeverij Bruna). Deze uitgave bestaat uit een basishandleiding voor genealogisch onderzoek en een gids voor het gebruik van het (gratis) computerprogramma van Alfaar. Ook is er speciale aandacht voor het uitwisselen van gegevens met 'mede-speurders'.

“Ik heb ontbrekende puzzelstukjes gevonden, waardoor ik mijn familie beter begrijp”

< meerdere dagen verschillen. Merkt u dat u niet verder komt? Stel dan vragen op online forums, aan familieleden of genealogische organisaties.

Op zoek naar de bron Familie. De beste informatiebron is nog altijd de familie zelf. Met een beetje geluk zijn er nog meerdere generaties in leven en zijn er al familieleden op onderzoek uit geweest. Vraag naar persoonlijke verhalen, foto's en brieven om een indruk te krijgen van de familiecultuur en de bijbehorende tijdgeest. Noteer hierbij namen, plaatsen en data. Voorbeelden van zaken waar u zeker verder mee komt, zijn geboortekaartjes, trouwboekjes en bidprentjes. Op bijna al deze gegevens zijn de namen van ouders te vinden, die de zoektocht een stuk eenvoudiger maken. Maak ook vooral gebruik van de moderne communicatiemiddelen. Start of zoek een familieblog of website, stel daarop online vragen en zoek personen via internetgemeenschappen (zoals www.hyves.nl).

De zoektocht van Libelle-redacteur Jeske Weel

Jeske: “Stambomen? Daar heb ik niets mee!” antwoordde ik vastbesloten toen ik het aanbod kreeg om voor deze Libelle Familie onderzoek te doen voor dit artikel. Inmiddels ben ik erachter dat ik meer met stambomen heb dan ik dacht. Het is maar hoe je het bekijken en benadert. Stamboononderzoek doet wetenschappelijk aan, maar familiegeschiedenis klinkt al heel anders. Naarmate het schrijven vorderde, verloor ik mezelf steeds meer in mijn roots. Ik benaderde mensen met dezelfde achternaam via Hyves, deed rondvraag in de familie en mailde een naamgenoot die een site bijhoudt met daarop een artikel over een familie met dezelfde achternaam. Ik kreeg behulpzame reacties van alle kanten. Van informatie over onbekende takken tot tips hoe een stamboononderzoek aan te pakken. Op Hyves heb ik een heuse ‘Weel-pagina’ te bestaen en een tante heeft een aantal jaren geleden een boekje gemaakt over onze voorouders. Met daarin, op pagina 61, een foto uit 1960 waarop alle Welen te zien zijn. Gefotografeerd voor een... Libelle-artikel! Wat ik niet had verwacht, is gebeurd: missende puzzelstukjes zijn gevonden, waardoor ik mijn familie en mezelf beter begrijp. En mijn zoektocht is nog maar net begonnen!”

“Naarmate het schrijven vorderde, verloor ik me steeds meer in mijn familiegeschiedenis”

Archieven. Er zijn verschillende archieven die u (online) kunt raadplegen. Meer en meer historische informatie wordt online gezet. Ook de aangeboden diensten in archieven worden uitgebreider. Van zoekassistentie tot hulp bij het lezen van kaarten. Deze (online) diensten verschillen sterk per archief dus kijk even wat de mogelijkheden zijn. In gemeente- of streekarchieven is het bevolkingsregister te vinden (vanaf 1850) en de burgerlijke stand (vanaf 1811).

De burgerlijke stand legt momentopnames uit een mensenleven vast in aktes: geboorte, huwelijk en overlijden. Het bevolkingsregister is veel completer. Dit omvangrijke register is continu bijgehouden en bevat gegevens als: naam, geboorte, gezinverband en verhuizingen. Niet alle informatie is openbaar of mag gepubliceerd worden. Voor gegevens die verder teruggaan, bent u deels afhankelijk van kerkarchieven.

Tip: ga voorbereid op pad. Maak een lijstje van wat u zoekt. Neem een camera mee en houd rekening met kosten. Neem vooraf contact op of bezoek sites om openings-tijden, diensten en regels te bekijken.

Internet. Veel historische informatie is te vinden op internet. U kunt gegevens en personen (tekst en beeld) proberen te achterhalen met zoekmachines. Wissel verschillende zoekmachines, zoekmanieren en trefwoorden met elkaar af. Anders put u telkens uit dezelfde bronnen. Op de site www.zoekprof.nl staan alle zoekmachines op een rij en zijn uiteenlopende zoektips te vinden. U kunt uw stamboon ook online publiceren. Het voordeel hiervan is dat u gegevens en kennis deelt met anderen. Uw stamboon (en die van anderen) groeit zo gestaag door en u kunt leuke en onverwachte reacties krijgen die u weer verder helpen.

De naam is...

Het belangrijkste element in een stamboononderzoek is de familie- oftewel achternaam. Onze familienamen zijn officieel vastgelegd in 1811 (de Franse tijd). Sommige namen zijn ouder, maar vanaf deze tijd kreeg iedereen (rijk én arm) een familienaam volgens hetzelfde systeem, waar geen spellingsveranderingen meer in zijn aangebracht.

Een familienaam kan meer vertellen over de voorouders. Zoals de streek waar ze vandaan komen of een beroep dat werd uitgeoefend. Veel namen hebben hun logica verloren omdat woorden zijn verdwenen uit ons taalgebruik. De oorspron-

klijke betekenis van een naam kun je opzoeken in een historisch (namen)woordenboek of in een digitale encyclopedie zoals www.wikipedia.org. Meer informatie over familienamen is ook te vinden op de website van het Meertens Instituut: www.meertens.knaw.nl. In de databank vindt u een naamkundig project waaruit u de ontstaansgeschiedenis en verspreiding van Nederlandse familienamen kunt achterhalen. De gegevens zijn gebaseerd op een volkstelling uit 1947, met kaartweergave. Daarnaast is er nog veel meer te vinden in deze databank: van naamkunde in Nederland tot de Nederlandse volksverhalensbank.

Op www.familienaam.nl is te zien hoe een familie is uitgegaaierd over Nederland. De kaarten zijn gebaseerd op een bestand van telefoonabonnes uit 1993. Klik voor meer naam-informatie op 'vaak gestelde vragen over familienamen.' Via de site www.cbg.nl kun je doorklikken naar www.knggv.nl. Dit is de site van Het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. Hier kunt u nagaan of uw familie een familiewapen heeft. Stamboononderzoek vooraf is nodig want één familienaam kan meerdere wapens hebben. Zo'n wapen kan ook meer vertellen over de familie, door de gebruikte vorm, kleur en symbolen. >

Handige websites

www.cbg.nl (Centraal Bureau voor Genealogie). Centrum voor familiegeschiedenis en documentatie voor stamboononderzoek. Met onder meer online catalogus voor zoekacties, agenda, forum en mogelijkheid tot onderzoek in opdracht.

www.genlias.nl (Genlias). Landelijke database voor het zoeken van voorouders na 1780. Gebaseerd op gegevens uit de burgerlijke stand. Met zoekinstructies, vraagbaak en handige informatie voor beginnende onderzoekers.

www.geneanet.org; www.voorouders.net. Sites met praktische tips hoe een stamboon te maken, voor het publiceren van stambomen, zoekmogelijkheden in online registers en akten, forums en een heleboel uiteenlopende hulpmiddelen.

www.ngv.nl (Nederlandse Genealogische Vereniging). In deze landelijke vereniging helpen veel vrijwilligers elkaar met stamboononderzoek. De vereniging heeft drie afdelingen: computergenealogie, heraldiek en familieorganisatie. Als lid kun je onder meer workshops en lezingen bezoeken en de nieuwste bronnen raadplegen.

www.geneaknowhow.net. Internetplatform dat als doel heeft onderzoekers te ondersteunen en nieuwe aanknopingspunten aan te reiken met een mix van kennis en wijzigers zoals digitale bronverwerkingen.

www.stamboon.startpagina.nl

www.genealogie.startpagina.nl

www.familie-stambomen.startkabel.nl en www.genealogie.startkabel.nl voor eindeloos veel gelinkte sites.

Op al deze sites kunt u zich rustig inlezen in de materie. Zo vindt u handige informatie, diensten en verrassende opties zoals stamboonchatrooms.

Liever een boek?

Liever met een boek op schoot dan achter een beeldscherm?

De volgende boeken helpen beginnende stamboomonderzoekers op weg.

- *Gids voor stamboomonderzoek* door Roelof Vennik € 19,90. Gids die je stap voor stap wegwijs maakt in bronnenmateriaal, vakjargon en onderzoeksmethodes. Voor beginner tot gevorderde.

- *Stamboomonderzoek voor beginners* door Rob van Drie € 13,25. Wegwijzer voor beginners langs registers en archieven. Met speciale aandacht voor het beoordelen, vastleggen en verantwoorden van informatie.

- *Gids voor genealogisch onderzoek in Nederland* is een herschreven versie van *Geschieden Verleden* door H. Brouwers. Tweedehands verkrijgbaar vanaf € 20,-.

Voor beginnende onderzoekers en diegenen die toe zijn aan andere bronnen, zoals een weeshuisarchieef. Met literatuurlijst en adressen van de belangrijkste archiefbeaardigers en genealogische documentatiecentra.

Een aantal van de bovenstaande boeken wordt niet meer uitgegeven. Deze zijn met wisselende regelmaat nog wel te verkrijgen via www.bol.com (ook tweedehands exemplaren), www.marktplaats.nl of in (online) boekhandels met antiquarische en tweedehands boeken zoals www.antiqbook.nl.

Eerst even achter de computer en dan lezen kan ook: via diverse sites (zoals www.cbg.nl) zijn onderzoeken en publicaties te downloaden en uit te printen.

< Terug in de tijd

Tijd en ontwikkelingen gaan snel en soms is het moeilijk vroegere generaties te begrijpen. Zelfs onze ouders snappen we lang niet altijd. Naar dromen en angsten kun je soms alleen maar gissen, maar andere vragen kun je wél proberen te beantwoorden. Zoals: hoe leefden ze? Of hoe maakten zij hun keuzes en wat gebeurde er in de wereld om hen heen? Verdiep u in verschillende tijdsperiodes zodat u de gevonden familie-informatie in een context kunt plaatsen en er een 'aangekleed' verhaal van kunt maken.

Dit kan op verschillende manieren.

- Bezoek het rijksarchief (www.nationaal-archief.nl) en (plaatselijke) musea.

Tip: vraag of er gegevens zijn die u eventueel mag inkijken, kopiëren, fotograferen, of die digitaal voorhanden zijn.

- Maak wandelingen door woonplaatsen, ga straten en huizen bekijken. Door alleen maar te lopen waar zij ooit liepen, kunt u misschien iets oppikken van de tijdgeest en vindt u misschien onverwachte informatie of invalshoeken.

Tip: knoop gesprekken aan met lokale bewoners en neem een camera mee.

- Lees over de betreffende tijdsperiodes; zo zijn boeken van Geert Mak bijvoorbeeld juweeltjes van historisch inlevingsvermogen. Of zoek online naar aanvullende informatie.

Tip: gemeentearchieven hebben vaak een bibliotheek waarin boeken, publicaties en inventarissen te vinden zijn.

In the picture

Wissel 'droge informatie' af met foto's en plaatwerk uit dezelfde tijd. Dit kan variëren van familiekiekies, zelfgemaakte foto's van huidige situaties of mensen. Veel gemeenten hebben een (online) beeldbank waar je beeld kunt kopen. Zoals de webwinkel van de gemeente Amsterdam: www.beeldbank.amsterdam.nl. Het boek *Het pauperparadijs, een familiegiedenis* door Suzanne Jansen € 17,95 (Uitgeverij Balans) laat naast een aangrijpend verhaal een inspirerend en creatief genealogisch onderzoek zien, waarbij alle mogelijke bronnen zijn aangeboord. □